

Kulturøkologi er en disciplin med rødder vidt omkring. Den aktuelle indføring ligger inden for den etnografisk/antropologiske tradition, som også har inspireret den danske kulturgeografiske bannerrfører for kulturøkologien, Sofus Christiansen. Bogen giver en yderst læseværdig gennemgang af emnet omfattende såvel disciplinens historie fra naturdeterminisme til systemøkologi og videre derfra, dybtgående diskussioner af disciplinens muligheder og grænser og en lang række eksempler på kulturøkologiske case-studies.

Hvad case-studies angår er hovedvægten lagt på klassiske etnografiske studieobjekter, "primitive" samfund, isolerede Stillehavsoer etc., men også moderne samfund/systemer anvendes som eksempler. Overlappet med case-studies diskuteres i andre værker med tilsvarende tema, fx J.W. Bennett's "The Ecological Transition", er tankevækkende.

Bogen er mest interessant, hvor vægten er lagt på begrebs-diskussionen, og her giver kulturøkologien sandelig også solidt stof at arbejde med. Disciplinens sammenblanding af biologisk-økologiske termer, begreber og teorier, systemanalytisk tankegang og jargon og antropologisk ditto er frugtbar, men risikabel. Ikke mindst de åbenlyse muligheder for førsteklasses reduktionisme, som denne cocktail åbner for, må mane til eftertanke og give rigeligt stof til tekster som den her omtalte.

Set fra et "geografisk" synspunkt, hvad det så end består i, er en etnografisk/antropologisk behandling af kulturøkologien som denne nok mest utilfredsstillende ved sin mangel på dybde og perspektiv på to områder: Dels er behandlingen af "natursiden", eller måske snarere de fysisk/biologiske sammenhænge, ikke fuldt tilfredsstillende, og dels er vægten på det klassiske etnografiske tema, det "primitive" isolerede samfunds tilpasning til det lokale miljø, for stor. Desuagtet er bogen spændende og vil med fordel kunne bringes i anvendelse i undervisningen.

Kjeld Rasmussen

R. B. King: Remote sensing manual of Tanzania.

Land Resources Development Centre, Surbiton 1984. X, 206 s., ill. 30 cm. Pris ikke oplyst.

Fly- og satellitbilleder er en vigtig informationskilde i U-lande, hvor datagrundlaget for planlægning på landbrugs- og miljøområdet ofte er ringe. Imidlertid er kendskabet til remote sensing hyppigt ret begræn-

set netop i U-lande, og der er derfor et stort behov for teknologioverførsel, træning af U-landenes forskere og teknikere og demonstrationsprojekter.

Bruce King har tilbragt en årrække i Tanzania tilknyttet BRALUP (nu IRA) ved universitetet Dar Es Salaam, og han har været hovedmanden bag introduktionen af remote sensing i landet. Hans projekter har især koncentreret sig om kortlægning af "land systems" på basis af såvel flyfotos som satellitbilleder.

Remote Sensing Manual of Tanzania opsummerer hans erfaringer og er tænkt som en hjælp for tanzanianske forskere og teknikere. Som sådan er den særdeles velegnet, idet der er præsenteret en lang række anvendelseseksempler af stor relevans. Såvel remote sensing teknikker som anvendelsesområder er bredt beskrevet, hvilket selvfølgelig medfører en vis overfladiskhed på visse områder.

Specielt nyere metoder, fx digital analyse af satellitbilleder, er ikke beskrevet fuldt dækkende.

Remote sensing litteratur bliver hurtigt forældet, og en bog fra 1984 som denne er da også mærket af tidens tand. Men der er ingen tvivl om, at den stadig kan være et værdifuldt værktøj for alle, der vil anvende remote sensing, og da specielt de ikke-digitale tolkningsmetoder, i Tanzania og andre afrikanske lande.

Kjeld Rasmussen

Methodology for multisatellite thematic mapping: a report of the CODATA Task Group on Multisatellite Thematic Mapping. (= CODATA bulletin, 1986: 62).

Pergamon, Oxford 1986. VI, 85 s., ill. & 1 kort i lomme. 30 cm. DEM 50,-.

Dette hefte indeholder 5 kapitler af forskellige forfattere, og heraf er de 4 sidste relateret til det fælles emne: Metoder til tematisk kortlægning på basis af data fra flere satellitter, fx METEOSAT og Landsat. Metoderne er specielt anvendt på satellitbilleder fra Tanzania, og det kortlagte "tema" er geologi.

Indledningsvis gennemgås Tanzanias geologi meget kort (6 sider). Derefter behandles metoder til liniedetektion i digitale billeder, og deres anvendelse på såvel høj- som lavopløsnings-satellitbilleder diskuteres. I tredje kapitel gennemgås et database management system specielt egnet til satellitbilleder og andre geokodede data. Dernæst demonstreres kombinerede analyser af METEOSAT, Landsat og NOAA billeder. Endelig præsenteres og

diskuteres resultatet i form af et tematisk kort.

Kombination af satellitbilleder med forskellig rumlig opløsning har et betydeligt anvendelsespotentialer, men de tekniske og principielle problemer er betragtelige. Heftet giver et eksempel på, snarere end en generel behandling af, hvordan det kan gøres. Det er ganske svært at vurdere, om de opnåede konkrete resultater er værdifulde, dertil præsenteres der for få uafhængige data, men en række af de anvendte metoder har interesse.

Kjeld Rasmussen

R. H. Jongman, C. J. F. ter Braak and O. F. R. van Tongeren: Data analysis in community and landscape ecology.

Pudoc, Wageningen 1987. IXX, 299 s., fig. 24 cm. NLG 85,-.

Fælles for biologi og geografi er, at de studerede fænomener og lovmæssigheder er af "kompleks" art, dvs. at en dækkende kvantitativ beskrivelse oftest involverer måling af mange parametre, og hypoteser om årsag-virknings-sammenhænge hyppigt vil implicere adskillige parametre på såvel årsags- som virkningssiden. Det er derfor forventeligt, at de samme statistiske metoder finder anvendelse inden for de to videnskaber, og dette er netop hvad denne bog illustrerer. Ganske vist optræder termen "landskabsøkologi" i titlen, og denne term forbindes her i landet i høj grad med faget geografi såvel på universiteterne som i skolen, men i den aktuelle sammenhæng sigtes der til en udpræget biologisk-økologisk variant. Flertallet af forfatterne er da også tilknyttet det berømte hollandske landbrugsuniversitet i Wageningen.

De behandlede metoder omfatter såvel regression i adskillige varianter, "kalibrering", her forstået som vurdering af "miljøet" ud fra artssammensætningen, multivariat ordination og cluster analyse. Endelig er der et særdeles "geografisk" afsnit om rumlige aspekter af økologiske data samt nogle case-studies.

Selv om visse problemstillinger og metoder således er specielt biologisk orienterede gælder det, at en stor del af det præsenterede materiale er af betydelig interesse for geografer. Det gælder måske specielt afsnittet om multivariat ordination og, selvfølgelig, afsnittet om rumlige aspekter af økologiske data. Alle faglige miljøer, og herunder også det "kvantitativt geografiske" er præget af en vis "videnskabelig indavl", som bl.a. kan observeres ved studie af referencer i fagtidsskrifter, og det

kan sikkert være sundt at hente inspiration fra tilgrænsende fag med tilsvarende problemstillinger. Denne bog er velegnet til formålet.

Kjeld Rasmussen

Drought and hunger in Africa: denying famine a future. Ed. by Michael H. Glantz. Cambridge University Press, Cambridge 1987. XX, 457 s., ill. 25 cm. GBP 37.50.

Der findes snart mange værker om tørke og sult – og om sammenhængen mellem disse størrelser i de dele af verden, hvor hungerkatastrofer og mere permanent underernæring synes at være et stadigt påtrængende problem.

Denne artikelsamling, som stammer fra et kollokvium holdt ved National Center for Atmospheric Research i 1985, er endnu et bidrag af denne slags. Men det er en god og læseværdig bog. De 19 artikler spænder vidt i temaer: fra de nyeste diskussioner om globale og lokale klimaforhold til påpegninger af, hvorledes sociale og økonomiske forhold har en afgørende betydning for effekten af de miljømæssige fluktuationer.

Indholdet er en passende sammensætning af mere generelle redegørelser og case-studies fra forskellige lande i Afrika. Bogens bredde udelukker selvfølgelig en dybtgående behandling af alle de relevante elementer, som hører med til at forstå fødevarerforsyningsmuligheder og -problemer i Afrika, men da artiklerne generelt er forsynet med gode og lange referencelister, giver de en god indgang til mere vidtgående studier af dette væsentlige emne.

Anette Reenberg

Danmark: København. Oplevet og beskrevet af Hans Helge Madsen.

Gyldendal, København 1987. 352 s., ill. 25 cm. DKR 328,-.

I rækken af Gyldendals egne bøger er turen nu kommet til København, forstået som hovedstadsområdet indtil Klampenborg mod nord, Roskilde mod vest og Køgebugt-regionen mod sydvest. Forfatteren giver heri en livfuld og ofte inspireret skildring af det bebyggede land og de grønne områder med enkelte historiske tilbageblik. Mest fascinerende virker historien om Den indre By, men forfatteren gør også meget ud af forstadsbebyggelserne, hvor gammelt og nyt mødes, og hvor de grønne områder har været et af målene for hans ture til fods og pr. cykel. Som supplement til denne side af landskabsudviklingen giver Johannes Krüger og Steen

Sjørring en beretning om geologien og det fysiske landskab i samme område. Bogen er spækket med glimrende billeder af John Jedbo samt biologiske billedtekster og tegninger af Bernt Løjtnant og Jens Christian Schou. Et værdifuldt leksikalsk register udbygger både den ældre og den yngre bebyggelses historie.

Viggo Hansen

Aage H. Kampp: Møns kulturlandskab.

Tellus, København 1988. 85 s., ill. 21 cm. DKR 195,20.

Den stadigt aktive og nu 82-årige Aage H. Kampp har samlet sin store viden om Møns natur- og kulturlandskab i en beretning, hvor hovedvægten er lagt på landbrugets vilkår gennem de sidste 200 år, men hvor også andre ældre spor af mennesker på Møn er illustreret. Det centrale emne er landsbyen, eksemplificeret ved Sønder Vestud nær Borre, der er belyst fra alle sider lige fra Christian V.s matrikel 1688, og hvori Kampp forstår at levendegøre fællesskabets vilkår, jordens bonitetsforhold og dyrkningsmønsteret. Dernæst tages der fat på udskiftningen og det heraf fremkomne nye markmønster, der er ført op til i dag. I det store ledsagende billedudvalg, hvoraf meget i farver, hæfter man sig især ved gengivelsen af det samme motiv taget forskellige år og til forskellige årstider. Beretningen slutter med et engelsk resumé og en litteraturliste. Anmelderen kunne nok have ønsket sig bonitetsværdier på fig. 21, ligesom det er sket på fig. 42, i stedet for en skala. Ligeså havde fosfattal på fig. 16 været mere oplysende end de to signaturer. Endelig har fig. 40 desværre fået hæftet en forkert målestok på. Men i det store og hele har Kampp leveret et vægtigt bidrag til Møns kulturlandskab i denne smukke lille bog.

Viggo Hansen

Norden: man and environment. Ed by Uuno Varjo and Wolf Tietze.

Borntraeger, Berlin 1987. XVI 535 s., ill. 25 cm. DEM 118,-.

Till den 19. Internationella Geografikongressen, som 1960 genomfördes i de nordiska länderna utkom boken "The Geography of Norden", vilken under två decennier (ny utgåva 1968) fyllde den viktiga uppgiften att för en internationell publik ge en översiktlig geografisk presentation av de nordiska länderna.

1979 inleddes arbetet med en ny Norden-geografi under ledning av den finske geografen U. Varjo, och i slutet av 1987

utkom så den i mellantiden livligt efterfrågade bok med ovanstående titel. I arbetet har deltagit 34 namngivna specialister inom olika delar av Nordens systematiska och regionala geografi.

Den långa tid, som arbetet med boken tagit, låter ana redaktionella svårigheter, och i förordet påpekas bl.a. att en del bidrag måst kortas ned.

En viss oenhetlighet framträder i de olika kapitlen. Bland flera förträffliga bidrag om Nordens regionala geomorfologi och om respektive länders landskapsformer med utmärkta översiktsskarter presenteras t.ex. Norges geomorfologi utan någon som helst kartografisk sammanfattning av landskapstyper och formelement.

De 8-10 år gamla uppgifter, som ingår i några av befolknings- och näringslivskapitlen, kan ha sin förklaring i den långa tid, som krävts för att få in och redigera de många bidrag, av vilka boken är uppbyggd.

Den nya Norden-boken är rikt illustrerad och bör med reservation för föråldrade statistiska uppgifter fylla en uppgift att internationellt informera om Nordens geografi, klart bättre än flera av de böcker, vilka av och till presenteras av icke-nordiska geografer.

Omslaget av boken, skapat av en tysk designer, är icke representativt för de nordiska länderna. I den cirkulära avgränsningen av Norden ingår delar av Sovjetunionen men saknas Island och Färöerna. Ett förbiseende eller dålig geografisk kunskap om Norden?

Harald Svensson

Local economic development in Denmark. Red.: Sven Illeris.

AKF, København 1988. 99 s., ill. 22 cm. Pris icke oplyst.

Amternes og Kommunernes Forskningsinstitut har valgt at markere sin eksistens over for et internationalt publikum gennem oversættelsen af en række tidligere publicerede artikler m.m. Bogens styrke ligger mest i opsamlingen af de tidligere arbejder og mindre i nyhedsværdien (størstedelen burde være et dansk publikum bekendt).

Bogens indhold er koncentreret om kommuner, erhvervs- og regionaludviklingen, hvor der geografisk spændes fra Storkøbenhavn til to Kattegat-øer (Læsø og Samsø) og erhvervsmæssigt over fiskeri til informationsteknologi. En god, vidtspændende introduktion til Danmarks nyeste, økonomiske geografi. En enkelt anke: Figurerne i den første artikel er noget gni-